

МОИТЕ ПРАВА В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ПРИНЦИПИ НА КОИТО СЕ ОСНОВАВА ЕС

“Съюзът се основава на принципите на свободата, демокрацията, зачитането на правата на човека и основни свободи и на принципа на правовата държава, които са общи принципи за държавите-членки.” (ДЕС, чл. 6(1))

ПРАВА НА ЧОВЕКА И ОСНОВНИ СВОБОДИ В ЕС

“Съюзът зачита основните права, така както са гарантирани от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи ...” (ДЕС, чл. 6 (2))

ГРАЖДАНСТВО НА ЕС

“Всяко лице, което притежава гражданство на държава-членка, е гражданин на Съюза. Гражданството на Съюза допълва, а не замества националното гражданство.” (ДЕО, чл. 17 (1))

ИЗБИРАТЕЛНИ ПРАВА

“Всеки гражданин на Съюза, пребиваващ в държава-членка. Не която не е гражданин, има право да избира и да бъде избран в местни избори в държава-членка, на територията на която живее, при същите условия, както и гражданите на тази държава.” (ДЕО, чл. 19 (1))

“...всеки гражданин на Съюза, пребиваващ в държава членка, на която не е гражданин, има право да избира и да бъде избран в изборите за Европейски парламент в държавата-членка, където пребивава, при същите условия, както и гражданите на тази държава.” (ДЕО, чл. 19 (2))

ДОСТЪП НА ДОКУМЕНТИ НА ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТИТУЦИИ

“Всеки гражданин на Съюза, както и всяко физическо или юридическо лице, което пребивава или има седалище в държава-членка, има право на достъп до документи на Европейския парламент, Съвета и Комисията ...” (ДЕО, чл. 255 (1))

ПРАВО НА ЖАЛБА ДО ОМБУДСМАНА

“Всеки гражданин на Съюза може да се обръща към Омбудсмана ...” (ДЕО, чл. 21 (2))

ПРАВО НА ПЕТИЦИЯ

“Всеки гражданин на Съюза и всяко физическо или юридическо лице, което пребивава или има седалище на територията на държава-членка, има право да отправят индивидуално или съвместно с друго граждани или лица петиция до Европейския парламент по въпроси, които се отнасят до областите на компетентност на Общността и които го засягат пряко.” (ДЕО, чл. 194)

ПРАВО НА ЗАПИТВАНИЯ

“Всеки гражданин на Съюза може да се обръща писмено до всяка институция или до всеки орган, визиран в този член или в чл. 7 на един от посочените в чл. 314 езиците (официалните езици на държавите-членки) и да получава отговор на същия език.” (ДЕО, чл. 21 (3))

ПРАВО НА СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ И ПРЕБИВАВАНЕ

“Всеки гражданин на Съюза има право свободно да се движи и да пребивава в рамките на територията на държавите-членки при спазване на ограниченията и условията, предвидени в настоящия договор и на мерките, приети за неговото съществуване.” (ДЕО), чл. 18 (1))

“Гражданите на Съюза притежават правото на пребиваване на територията на друга държава-членка за срок до три месеца без никакви условия или

формалности освен изискването да притежават валидна карта за самоличност или паспорт.” (Д 2004/38/ЕО, чл. 6 (1))

ПРАВО НА ДОПЛОМАТИЧЕСКА И КОНСУЛСКА ЗАЩИТА

“Всеки гражданин на Съюза на територията на трета страна, където държавата-членка, чийто гражданин е той, няма представителство, има право на закрила от дипломатическите и консулските представителства на всяка държава-членка при същите условия, както и гражданите на тази държава.” (ДЕО, чл. 20)

ПРАВО НА ИСК В СЪДА НА ЕС

“Всяко физическо или юридическо лице може...да заведе иск срещу решенията, които са адресирани до него, или срещу решението, което въпреки формата си на регламент или решение, адресирано до друго лице, го засяга пряко и лично .” (ДЕО, чл. 230 (4))

ЗАБРАНА ЗА ДИСКРИМИНАЦИЯ

“В обхвата на приложението на настоящ договор и без да се нарушават специалните разпоредби, се забранява всякаква дискриминация на основание гражданство.” (ДЕО, чл. 12)

“... Съветът ... може да приеме необходимите действия за борба с всяка дискриминация основана на пола, на расовия или етнически произход, на религията или убежденията, на увреждане, възраст или сексуална ориентация.” (ДЕО, чл. 13 (1))

СВОБОДА НА СЛОВОТО, НА СЪБРАНИЯТА И СДРУЖЕНИЯТА

“Всеки има право на свобода на изразяването на мнения. Това право включва свободата да отстоява своето мнение, да получава и разпространява информация и идеи ...” (ЕКПЧ, чл.10(1))

“Всеки има право на мирни събрания и на свободно сдружаване, включително правото да образува и членува в професионални съюзи за защита на своите интереси.” (ЕКПЧ, чл. 11(1))

ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ

“Държавите-членки гарантират на всяко физическо лице правото да получи... потвърждение за това, дали отнасящи се до него данни се обработват, както и информация най-малкото за целите на тази обработка, категориите данни и получателите или категориите получатели, на които данните се разкриват...” (Д 95/46/ЕО, чл. 12)

ЗАЧИТАНЕ НА КУЛТУРНОТО МНОГООБРАЗИЕ

“Общността дава своя принос за разцвета на културите на държавите-членки, като зачита тяхното национално регионално многообразие и същевременно извежда на преден план общото културно наследство.” (ДЕО, чл. 151 (1))

ЗАКРИЛА НА ПРАВАТА НА ДЕТЕТО И НА ВЪЗРАСТНИТЕ ХОРА

“Висшите интереси на детето са първостепенно съображение във всички действия, отнасящи се да децата, независимо дали са предприети, от съдилищата, административните или законодателните органи.” (КПД, чл. 3 (1))

“Всеки работник в Европейската общност трябва, при пенсиониране, да разполага със средства, които му позволяват достоен стандарт на живот.” (ХООСПР, чл. 24)

ИНТЕГРАЦИЯ НА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ

“Всички хора с увреждания, независимо от произхода и природата на тяхното увреждане, трябва да имат право на допълнителни специфични мерки,

насочени към повишаване на тяхната социална и професионална интеграция.”
(ХООСПР, чл. 26)

ЗАКРИЛА НА ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ

“При разработването и изпълнението на всички политики и дейности на
Общността се осигурява високи равнище на закрила на човешкото здраве.”
(ДЕО, чл. 152 (1))

ЗАЩИТА НА ОКОЛНАТА СРЕДА

“Политиката на Общността в областта на околната среда има за цел
постигането на високо равнище на защита, като взема предвид различното
състояние на регионите в Общността.” (ДЕО, чл. 174 (2))

ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛЯ

“с цел подкрепа на интересите на потребителите и осигуряването на високо
равнище на защита на потребителите, Общността съдейства за закрилата на
здравето, сигурността и икономическите интереси на потребителите...” (ДЕО,
чл. 153 (1))

БОРБА С ИЗКЛЮЧВАНЕТО ОТ СОЦИАЛНИЯ ЖИВОТ

“Общността и държавите-членки, като осъзнават основните социални права,
като онези, залегнали в ... Хартата на Общността за основните социални права
на работниците, си поставят за цел насърчаване на заетостта, подобряване на
условията на живот и труд, ... осигуряване на подходяща социална закрила,
социален диалог, развитие на човешките ресурси с оглед високо и устойчиво
равнище на заетост и борба с изключването от социалния живот.” (ДЕО, чл.
136)

МОИТЕ ПРАВА В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ДЕО – Договор за създаване на Европейската общност (консолидирана версия)

ДЕС – Договор за Европейския съюз (консолидирана версия)

Д – Директива на Европейския парламент и Съвета

ЕКПЧ – Европейска конвенция за защита на правата на човека и основните свободи

КДП – Конвенция за правата на детето на ООН

ХООСПР – Харта на Общността за основните социални права на работниците

ЕКПЧ и **КДП** са подписани от Република България и разпоредбите им са задължителни у нас.